

Maturanti novomeške gimnazije 1750–1850 po regijah glede na kraj rojstva Zanesljiv okvir + tipične ugotovitve

ChatGPT 20.03.2026

Gimnazija

- Gimnazija Novo mesto je bila regionalno središče za jugovzhodno Slovenijo
- Struktura maturantov (oz. dijakov) je bila močno lokalna (Dolenjska)
- oddaljenost je bila glavni faktor (ne država ali narodnost)
- Gimnazija je bila ustanovljena leta 1746 kot frančiškanska šola
- Bila je ena prvih srednjih šol na Slovenskem in je pokrivala široko regionalno zaledje (Kranjska)
- V 18. stoletju je bila praktično edina gimnazija na Dolenjskem

Tipična regionalna struktura dijakov (1750–1850)

Na osnovi zgodovinskih raziskav podobnih gimnazij (Ljubljana, Novo mesto, Celje) lahko z veliko verjetnostjo rekonstruiramo strukturo:

1. Dolenjska (*največji delež*)

- Novo mesto in okolica
- Krško, Kostanjevica, Metlika, Črnomelj
- razlog: bližina + ni drugih gimnazij

ocena: ~50–70 % dijakov

2. Notranjska in osrednja Kranjska

- Ribnica, Kočevje, Grosuplje, Ljubljana okolica
- dostopnost po cestah proti Ljubljani

ocena: ~15–25 %

3. Bela krajina (*poseben podsklop*)

- pogosto ločeno obravnavana zaradi oddaljenosti
- pomemben delež kljub periferiji

ocena: ~10–15 %

4. Štajerska in Koroška (*manjši delež*)

- posamezni dijaki iz Celja, Maribora, Slovenj Gradca
- običajno le, če niso šli v Gradec

ocena: <10 %

5. Hrvaška (*Vojna krajina*)

- Karlovac, Zagreb, Varaždin (občasno)
- povezava prek habsburškega šolskega sistema

zelo majhen delež